

Lyg pakastas žiedas rudenio šalnos,
Ilgisi jaunystė laisvės ir dainos.
Ir tyli paguoda atskrenda tada,
Kai gaivina širdį alpstanti malda...

Oi, motute mano, motina sena,
Neraudok prie vartų - ašarų gana,
Gal prabėgs pro šalį dar dienelių daug,
Bet ašai sugrįšiu - tu tikėk ir lauk!

Laidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjuda

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL

Telef: FR 6-5416

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

EINA XVIII METUS

1964 GEGUŽĖS - MAY 28

Nr. 11(929)

ŽUVUSIUS KOVOJE PRISIMENANT

Atminimo Diena, arba kaip čia priimta vadinti - kapų puošimo diena, buvo pradėta švęsti - minėti tuoj po civilinio karo atskirose JAV steituose, bet ji buvo minima kas steitas skirtingu laiku. Jos tikslas buvo ir yra - prisiminti civiliniame kare žuvusius karius ir papuošti jų kapus. Tradicija labai graži ir suprantama, - save gerbianči tauta ar valstybė negali pamiršti savo sūnų, kritusių karo laukuose, kovojant už laisvę ir nepriklausomybę. Jie yra atidavę didžiausią žemišką vertybę dabarties kartai - savo gyvybę ir jų už-

miršimas būtų morališkai nepateisi namas.

Kad Kapų Puošimo Dienai duoti didesnę ir gilesnę prasmę, kad jos minėjimas apimtų visas JAV tuo pačiu laiku, 1868 metais vyriausias ar mijos vadas gen. J. A. Logan specialiu dekretu nustatė, kad ji bus švenčiama kasmet gegužės 30 dieną. Su tuo sutiko ir krašto atstovybė - kongresas.

Laikui bėgant toji šventė įgijo žymiai didesnę ir reikšmingesnę prasmę, ne vien tik civilinio karo žuvusiųjų pagerbimas, bet ir visų tų, kurie žuvo visuose kituose karuose, ku-

riuos vedė JA Valstybės. Toji diena tapo visų žuvusiųjų karuose pagerbi mo diena, apėmė visas kapines, nes visur atsirado kritusiųjų karuose ka pai.

Ši reikšminga ir giliai prasminga šventė mums lietuviams, ypač šiame krašte gyvenantiems, daug ką primena. Primena, kad negalima užmiršti savos tautos kovotojų, kurie savo gyvybę yra atidavę už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Ypač prisiminti 1918-19 metų savanoriai, kurie savo kraują apibrėžė atkurtos mūsų valstybės sienas.

Mūsų tautos dainius Maironis sa-

vo viename kūrinyje yra pasakęs: "Jei po amžių kada skaudūs pančiai nukris, ir vaikams užtekės nusiblavęs dangus, mūsų kovos ir kančios, be ryto naktis, ar jiems besuprantamos bus?...". Gyvenimo patirtis rodo, kad dainius buvo teisus... Dar taip netolima praeitis blunka, pamirštama ir net nebesuprantama ne tik mūsų jaunimui, bet ir senesnei kartai. Apie jų kentėtas kančias ir atiduotas aukas mūsų tėvynei jau ne vėnas šių dienų lietuvis nebenori girėti, tokių yra šimtai, o vistiek tik jų aukos dėka Lietuva tapo laisva ir turėjo progos gyventi net 22 metus sa-

vitū, laisvu ir nepriklausomu gyvenimu! Tik jų kovos auka įkvėpė ir didingą partizanų pasipriešinimą okupantui 1944-56 metais, tik jų kovos auka ir šiandien skatina tautą priešintis okupacijai ir siekti tautai laisvės!

Pagerbdami kritusius JAV karius, šios šventės proga, nepamirškime ir savosios tautos didvyrių - kovotojų už mūsų tautos laisvę, kurių ne vieną kapą turime ir šioje žemėje. Tegul ir jų kapai susilaukia iš mūsų su meile padėtos gėlių puokštės!

POV. DIRKIS

Š. m. Gegužės 16d. Čikagoje įvyko Lietuvių Fondo narių metinis suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie porą šimtų atstovų su 920 balsų. Iš Fondo Valdybos pirmininko T. Blins trubo pranešimo paaiškėjo, kad Fondas turi 527 narius su \$140.000 kapitalu. Pereitais metais buvo gauta \$3.792.19 palūkanų, kurios yra paskirstytos įvairioms lietuvių išlaidų institucijoms.

Našlės skatikas ir milijonai

Pagal statutą iš Tarybos pasitraukė 5 nariai. Į jų vietą išrinkti: Dr. J. Kazickas, A. Mažeikienė, Dr. K. Ambrozaitis, inž. V. Naudžius ir A. Santaras. Kontrolės komisijon: Dr. S. Budrys, T. Mečkauskas ir J. Graužinis.

Suvažiavimo proga gauta keliolika sveikinimų ir laiškų. Sveikinimai kaip sveikinimai - paprasčiausias tra faretas, gražių žodžių raizginys, be širdies ir jausmo. Jaudino suvažiavimą laiškai... Štai viena pensininkė moteris rašo, kad ji tegaudama kuk-

lią pensiją ir vos iš jos pragyvena ma, vistiek siunčia šiam didžiam ir bendram visų lietuvių reikalui savo dalį... Tokių idealistų buvo ir daugiau, kurie iš kuklių pensijų, gaudami vos po 40-50 dol. į mėnesį, sutaupe, kad įstotų į Fondą su visu \$100! Argi tai nėra pats gražiausias idealizmo pasireiškimas?... Tų laiškų turinyje buvo graži pasiaukojanti Lietuvai širdis... ir klausantis jų turinio, pro mano akis bėgo vienas po kito gerai pasiturintieji ir gerai išsikūrę mūsų tautiečiai, kurių, deja, pavardžių nebuvo šių didvyriškų kovotojų už lietuvių išlaikymą eilėse... Ne vienas iš jų savo garbei rengiamuose priėmimuose išleisžia daugiau, nei tas vargšas pensininkas uždirba (gauna) per ištisus metus... Taip... jų pinigines yra storos ir pa-

jėgios, bet širdis tėvynei šalta... Vienas iš jų "neturi pinigų", nes laukia pranešimo kada reikės mokėti už užpirtą laivą \$12.000... Kitas sakosi palauksias iki Fondo įnašai bus galima nurašyti nuo takų... De ja... tai našlei, atidavusiai Fondui sunkiai sutaupytus dolerius, niekas nenurašys nuo takų...

Žiūrint į Fondo narių sąrašą matome, kad nariais yra išimtinai vien naujieji ateiviai. Senosios mūsų išeivijos beveik nesimato. Kodėl?

Anot atstovo iš Kenošos, senesnio ji karta į LF žiūri kaip į "dipukų" klubą... Tokia pažiūra yra negera ir ją reikia išsklaidyti, tai Fondo vadovybės uždavinys ir nedelstinas!

Štai vienas įdomus pavyzdys iš kurio, atrodo, vertėtų šis bei tas pasimokyti. Prieš Fondo suvažiavimą teko kalbėtis su vienu senosios kartos lietuviu, kuris šiandien po 54 m. gyvenimo šiame krašte jau turi gerą kapitalą banke ir gražius namus. Jis man porino šitaip: aš atvažiavau senai, sunkiai dirbau, užsidirbau ir šiandien galiu ramiai leisti savo paskutines dienas žemėje. Visą laiką aš mylėjau savo tėvynę ir tą meilę perdaviau savo jau čia gimusiems vaikams, kurie visi kalba gražiai lietuviškai. O kaip yra su dipukų vaikais? Jis žinąs ne vieną naujųjų ateivių šeimą (kaip jis sako "inteligentų), kurios vaikai iš viso jau ne bekalba lietuviškai, nors tėvai dar vaizduoja didelius "patriotus" ir va dovauja organizacijoms... Taip, tamstelė, -sako jis, - lietuvių pinigais nenupirksi... Išsikalbėjus toliau, jis meta labai gražią ir įdomią mintį: aukavau ne kartą Lietuvai ir seniau tų rinkliavų buvo daug. Bet jos kaž kaip dingo, nepalikdama jokių man atminimų... O štai, esu paaugavęs gerokai pinigų savo para pijos bažnyčiai ir šiandien galiu pasidžiaugti, kad esu neužmirštas, -mano vardas yra išrašytas tos bažnyčios lange... Jis ten pasiliks ir po mano mirties!

Šioji mintis man įstrigo galvon. Auka... aukos... taip kaip pliaukštė lėjimas botagu per vandenį... šiandien dar tave atsimena, bet ryt tu būsi jau "nežinomas kareivis"... O tuo Fondo turėtų būti statomas paminklas kiekvienam asmeniui, davusiam šiam kilniam tikslui auką! Tenežūna jų pavardės! Težino ir ateisiančios kartos apie visus tuos, kurie ėjo talkon, kad lietuvis nedingtų svetimoje jūroje! Fondo vadovybei reikėtų sumoderninti savo veiklą ir propagandą, atrasti būdą, kad aukotų jų pavardės liktų ilgiems ilgiems laikams atitinkamos formos paminklė ir bylotų visiems ir visada, kaip lietuvis kovojo dėl lietuvių. Tada padaryti formų ir būdų yra.

Tai būtų nenykstantis paminklas, geresnis nei kapuose, amžinai liudijąs apie atiduotą auką Lietuvai!
V. K.

Atsišaukimas į jaunąją kartą

Visais laikais jaunoji karta dalyvavo priešakinėse politinėse kovose gretose. Politinis sąmoningumas yra mūsų misija ir tradicija. Ypač šiandien, kada mūsų tauta yra priešpaudoje ir kada komunistiniame paauilyje išgali suirutė, o dalis komunistinio pasaulio ieško koegzistencijos ir pasidalinimo įtakos sferomis su vakarais, politinis išeivijos darbas įgauna dar didesnę reikšmę.

Jaunosios kartos tautinė esmė ir padėtis įpareigoja ją:

- 1) prisidėti prie bendrų išeivijos pastangų dėl Lietuvos nepriklausomybės atgavimo.
- 2) Dalyvauti pasaulio jaunimo sąjudžiuose ir ten atstovauti pavergtos tautos jaunimą ir jo interesus.
- 3) Dalyvauti, su politine misija, sa vo gyvenamojo krašto jaunimo ir studentijos veikloje.
- 4) Ugdyti politinį sąmoningumą pačioje jauniausioje išeivijos kartoje.

Šių uždavinių tolimesniai ir tikslingesniai apibrėžimui ir vykdymui aptarti nėra geresnės progos, kaip Amerikos Lietuvių Tarybos šai kiamas AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS birželio 26-28 dd, Shoreham Hotel, Washington, D. C. Šio Kongreso tikslas yra: "Pademonstruoti Amerikos lietuvių vieningumą kovoje už Lietuvos išlaisvinimą, pareikšti padėką arba pasisakyti dėl JAV vedamos politikos Lietuvos išlaisvinimo reikalui, aptarti pasirušimą specialiai akcijai reikalaujančiai plačiosios visuomenės išjungi mo bei paramos."

Mes, žemiau pasirašę jaunimo organizacijų atstovai, kviečiame visą lietuvių jaunimą skaitlingai dalyvauti Kongrese ir pademonstruoti jaunosios kartos solidarumą kovoje dėl Lietuvos laisvės. Kongrese numatyta speciali sesija, suorganizuota jauniosios kartos, organizacijų atstovų pasitarimas politinės veiklos klausimais, bei bendra ALT organizuojama programa, kaip JAV Kongreso narių lankymas ir tt.

Parodykime lietuvių visuomenei ir pasauliui, kad lietuvių išeivijos jaunoji karta ryžtingai stovi Lietuvos interesų sargyboje.

Iki pasimatymo Vašingtone!
Amerikos Lietuvių Kongreso Jaunimo Koordinatoriai:
ALGIMANTAS GURECKAS - Lietu-

vių Jaunimo Federacijos pirmininkas, TOMAS REMEKIS - ALT Valdybos vicepirmininkas, ALGIS ZAPARACKAS - Liet. Studentų Sąjungos pirmininkas.

JAUNIMO ORGANIZACIJOS:
AUDRONĖ KUBILIUTĖ - Akademikų Skaučių Dr. pirmininkė, STEPAS MATAS - Filisterių Skautų Sąjūdžio pirmininkas, LIUDAS SELENYS -

Korp! Gintaras pirmininkas, ARŪNAS UDRYS - Liet. Studentų Sąjungos vicepirmininkas, VACLOVAS MAŽEKA - Korp! Neo-Lituania pirmininkas, JONAS VALAITIS - Santaros-Šviesos Federacijos pirmininkas, Studentų Ateitininkų S-gos Centro Valdyba, VYTAUTAS DEMERECKIS - Korp! Vytis pirmininkas.

Žuvusiems Paminklas Čikagos Jaunimo Centro sodelyje

Nuotrauka - Vyt. Reivyčio

Nuliūdo kapais apsiklojus Tėvynė...

Darbininkų išnaudojimo šventė

Gegužės pirmąją švenčia ir laisvasis pasaulis, kaip darbo žmogaus pagerbimo šventę. Tačiau jis tai daro nuosirdžiai ir toli gražu ne su tolia propaganda, kaip komunistiniai kraštai. Kadangi komunistinėje sistemoje darbo žmogus yra padarytas tikra ta žodžio prasme vergu ir kaip toks, negailėstingai išnaudojamas, tai komunistai savo propaganda kaip tik ir siekia tai paslėpti nuo laisvojo pasaulio akių.

Gegužės pirmoji, kaip dirbančios klasės vienybės diena, buvo pradėta švęsti 1889 m. paskelbus Paryžiuje Antrąjį Internacionalą. Nuo to laiko komunistai kas met švenčia tą dieną kiek galint iškilmingiau, vis su didesne propagandos doze. Gi nuo Lenino suorganizuoto Trečiojo Internacionalo-kominternu, gegužės pirmoji jau švenčiama kaip didžiausia komunistų šventė.

Dabar jie skelbia, kad ta diena yra dirbančių žmonių tarptautinio solidarumo, viso pasaulio darbininkų vienybės ir broliškumo diena. Taip veidmainingai komunistai skelbia pasauliui ir savo melų propaganda nori parodyti, kokių kilnių tikslų jie siekia ir koks yra "laisvas ir laimingas" žmogus darbininkų "rojuje".

Praktiškai juk tai yra didžiausia apgaulė ir veidmainystė. Faktiniai jų švenčiama gegužės pirmoji yra ne kas kita, o darbininkų pavergimo ir jų išnaudojimo diena. Niekur šių dienų pasaulyje nėra tiek valdžios sukaustytas darbo žmogus, kaip komunistiniuose kraštuose. Iš jo atimtos net pačios pagrindinės teisės: nuosavybė, žodžio, spaudos, susirinkimų ir organizavimosi laisvė. Jis be valdžios sutikimo negali pasirinkti net darbo, keisti gyvenamą vietą, kovoti už savo vaikų socialines ir ekonomines buklės pagerinimą. Jis ten negali streikuoti, norėdamas gauti didesni atlyginimą ar geresnes darbo sąlygas. Jis negali sukurti nepriklausomų darbo unių, kurios ištikrųjų rūpintųsi jo padėtimi.

Jei kolchozininkas okupuotoje Lietuvoje gauna už darbo dieną nuo 15 iki 70 kapeikų ir kelis svarus javų, tai nereikia daug aiškinti ir nesunku įsivaizduoti jo pragyvenimo lygį ir komunistų atsiektus "laimėjimus". Kadangi didžioji dalis komunistų kraštuose ir yra suvartyta į kolchozus, taigi, - pati didžioji gyventojų dalis ten ir kenčia nuolatinių skurdą ir vargą. Jei Maskva, turėdama derlingiausius žemės plotus Europoje, nežiūrint milžiniškos žalos jų propagandai, o ypač prestižui, turėjo pirkti duoną kapitalistiniuose kraštuose, tai komunistų "laimėjimai" labai aiškūs...

Pats Chruščiovas rado reikalo net paskutiniame partijos suvažiavime išburti tuos valdžios pareigūnus kurie išleidžiami į užsienį ir ten esą taip susižavi "moteriškais apatinukais" ir kitais "niekniekiais", kad juos griežia ir perkasi glėbiais. Tačiau... kaip žinome, tai pagundai neatsilaikė ir pats pamokslininkas Nikita - jis, būdamas čia Amerikoje pirkosi ir vežėsi namo glėbiais tu visų "niekniekių"...

GEGUŽĖS PIRMOJI MASKVOJE IR PEKINGE

Šiais metais gegužės minėjimas Maskvoje ir Pekinge buvo kiek skirtingi... Jie vyko nebe komunistų vienybės, bet skilimo ženkle.

Maskvos Raudonoji aikštė buvusi išpuošta kaip paprastai - Markso, Engelso, Lenino, na žinoma, ir dabartinio diktatoriaus Chruščiovo portretais ir viskais propagandiniais šūkiiais. Stalino ir Mao-Tse-Tungo portretų... nebuvo. Nebuvo garbės tribūnoje ir raudonosios Kinijos delegacijos. Pagal seną šabloną, į aikštę varu suvartyti tūkstančiai darbininkų, tarnautojų ir mokinių, turėjo stebėti parodą ir šaukti "urra" raudoniems despotams...

Į šių metų šventę Maskvon, esą, buvo suvažiavę net 3.000 svečių iš kitų kraštų, daugiausia iš satelitinių kraštų. Šiomet tribūnoje šalia Nikitos stovėjo ir didelis komunistų simpatikas, palengva savo kraštą vedęs komunistų santvarkos kryptimi Alžirijos Ben Bella, tas pats, kuri amerikiečiai taip gausiai peni pinigais...

Šią šventę komunistai, kaip paprastai, panaudojo savo karinėms pajėgoms ir naujiems ginklams pademonstruoti ir Vakarų pasauliui pagrasinti... Parade buvo pademonstruoti keli nauji ginklai (ginklams, pasirodo, pinigų yra, trūksta tik du

J. KADAGYS

mai...), o krašto apsaugos ministris Malinovski pasakė jam kompartijos parašytą šablonišką "prakalbą". Ją galima sutraukti į vieną sakinį: Maskva daro viską, kad išgelbėti taiką, bet jei imperialistai išprovokuotų karą - jie bus sunaikinti. Ar Maskvai pavyks sunaikinti laisvąjį pasaulį - didelis klausimas, bet kad jie yra patys didžiausi be jokios konkurencijos provokatoriai - tai yra neginčijama tiesa.

Čia pakanka tik prisiminti Suomijos karą ir Pabaltės kraštams okupuoti panaudotą provokaciją...

Nikita irgi neiškentėjo nekaltybės. Jis pareiškė, kad pažeidimas Kubos erdvės (amerikiečiams vykdant oro žvalgybą) gali turėti tragiškų pasekų. Jis vėl pakartojo savo pažadą remti Kubą, jei ji būtų užpulta. Atseit, - būkite atsargūs ponai amerikoniai...

Idomu ir tai, kad jau treči metai iš eilės Pragoje ir Sofijoje šios šventės proga vyko antikomunistinės demonstracijos. Pragoje net 3.000 studentų kovojo su policija, šaukdami "lai gyvuoja laisvė" ir "šalin gestapo"... Riaušės prasidėjo, kai policija pradėjo sklaidyti į Kinsky parką susirinkusius metinei tradicinei šventei studentus. Kaip žinome, ir minėtą parką kasmet gegužės 1d. su sirena Pragos studentai ir šiaip jaunimas, kur dainuoja tautiškas dainas ir viešai skaito savo ir kitų poeziją. Pastebėta, kad metai iš metų poetai vis daugiau ir daugiau "ignobia" komunistinį režimą, kas dabartiniams Čekoslovakijos valdovams labai nepatinka... Todėl jie bandė tą seną ir gražią tradiciją panaikinti policinėmis priemonėmis.

Sofijoje (Bulgarijoje) riaušės prasidėjo prie Aleksander Nevski katedros, kai pradėjo žmonės į ją rinktis ortodoksų Velykų šventėms. Ko-

munistai visur brukdami savo valstybinę religiją - ateizmą ir Sofijoje pasiuntę prie tos katedros komjaunuolių gaują, kad sutrukdytų tas pamaldas. Komjaunuoliai pagal partijos įsakymą pradėjo kelti triukšmą ir policija, kad "išvengtų incidentų" uždarė bažnyčią... Tada ir prasidėjo riaušės ir kova su policija...

Šiomet Pekingas bandęs atšvesti gegužės pirmąją dar iškilmingiau kaip visada. Vien iš užsienio buvo iki 1.300 svečių. Parado aikštę puošė Markso, Lenino, Stalino ir Mao-Tse-Tungo paveikslai, bet... nebuvo Chruščiovo portreto. Premjeras Enlai, kalbėdamas pareiškė, kad Kinija išeis laimėtoja ginče su Rusija. Jis kvietė Azijos ir pietų Amerikos tautas sudaryti bendrą tvirtą frontą prieš JAV imperializmą.

Pastaroji kalbos frazė labai įsidėmėtina; nors skilimas tarp Rusijos ir Kinijos komunistų vyksta, tačiau jos siekia to paties tikslo - sunaikinimo Amerikos "imperializmo"!

Komunistai tik dėl neišmintingos laisvojo pasaulio vadų politikos jau daug pavergė laisvų tautų ir vis tebežengia pirmyn... Gaila.

Vieno ko komunizmas neįstengia nugalėti, - neįstengia išplėsti iš modernaus žmogaus ir tautos laisvės troškimo, kuris anksčiau ar vėliau prasiverš kaip nesuvaldomas vulkanas ir nušluos komunistinės vergijos pančius ir jos valdovus.

Tikėkime, kad pagaliau atsiras ir laisvajame pasaulyje išmintingų ir pakankamai drąsių vadų, kurie išdrįs pastoti kelią raudonajam tvanui, neišsigąs prieš blefuojančių grąšinių, vergiška nesilankstys ir nepataikaus tiems, kurie vis tiek ruošiasi sunaikinti juos pačius ir jų tautų laisvę.

Tikėkime, kad galutinėje išvadoje laimės gerasis pradas, tik stokime į kovą už savo vaikų ir ateinančių kartų ateitį visi! Pergalė bus laisvės, teisės ir teisingumo trokštančių už tai kovojančių pusėje!

MUMS ŽALINGAS KUKLUMAS

Rašo - E. Karnėnas

Kuklumas yra viena iš doros ypatybių. Kuklumas būdingas lietuvių tautai, ypač lietuvių moterims. Bet per didelis kuklumas yra žalingas lygiai žmogui, lygiai tautai. Dėl per didelio kuklumo žmogus nukenčia nuo kito drąsesnio žmogaus, o perkukli tauta "duoda kelią veržlesnei Tautai".

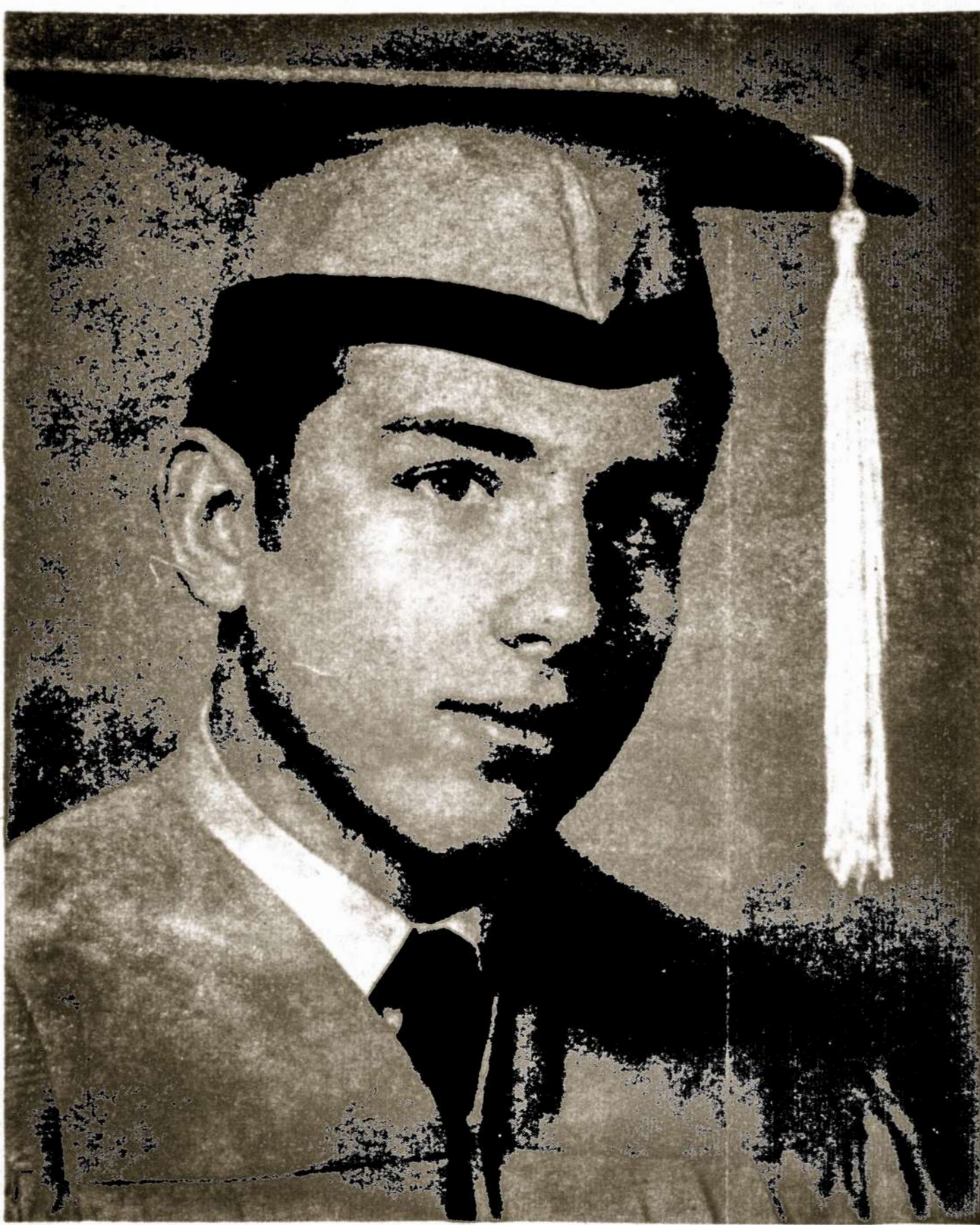
Čia tinka prisiminti lietuvišką patarlę: "Ant kumpo liepos visos ožkos lipa"...

Turint galvoj lietuvių tautos pasi-

reikiškus viduramžiais, negalima sakyti, kad per didelis kuklumas jėgė žinomas nuo seniausių laikų. Jis atsirado, reikia manyti, vėliau; gal su krikščionybė, gal su nusilpimu nuolatinėse kovose keliuose frontuose, gal su baudžiava, nuo kada atsirado būdingas posakis: "Ant kieno vežimo sėdi, tam ir giesmė giedi."

Štai keli lietuvių tautos per didelio kuklumo reiškiniai:

1) Jeigu kiti Lietuvą skaito per mažą valstybę, tai mes linkę ją dar

ALGIRDAS MACIŪSKIS

sekmingai baigęs Bridgeporto vidurinę mokyklą ir nuo rudens pradėjęs studijas Šv. Ritos aukštesnėje mokykloje, yra tautinių šokių grupės aktyvus dalyvis ir nuosirdus taktininkas Laisvosios Lietuvos parengimuose.

Algirdas Maciūskis yra Laisvosios Lietuvos Garbės Leidėjo Bruno Maciūskio ir ponios Marijos sūnus. Gražiausias sėkmės jaunai pajėgai!

(Dirvos klišė)

Šveicarijoje mirė prel. K. Šaulys, Nepriklausomybės akto signataras

Gegužės 7 d., sulaukęs 92 metų amžiaus, Šveicarijoje mirė Lietuvos nepriklausomybės akto signataras, buvęs 1905 m. Didžiojo Vilniaus Seimo dalyvis, 1917 m. Lietuvos Konferencijos atstovas, Lietuvos Tarybos narys, Steigiamojo Seimo atstovas prelatas Kazimieras Šaulys.

1899 m. jis baigė aukštųjų teologijos mokslus Dvasinėje Akademijoje Petrapilyje. Kunigo tarnyboje išbuvo 65 metus. Pradžioje Panevėžy buvo vikaru, ten pat ir gimnazijos kapelionu. 1906

m. buvo pakviestas Kauno kunigų seminarijon dėstyti bažnytinę teisę. Vėliau bažnytinę teisę dėstė Vytauto D. universitete Kaune ir buvo tos katedros vedėju. Įsteigus Lietuvos bažnytinę provinciją, 1926 m. buvo paskirtas metropolito generalvikaru ir vėliau išrinktas metropolijos kapitulos prelatu dekanu.

Velionis yra daug rašęs įvairiais klausimais spaudoje. Jis buvo didelis tolerantas ir visuomeniniame darbe sugebėjo su visais bendradarbiausi.

mažinti, vadindami ją mažyte lietuvių tauta, taigi, patys save degraduodami į tokią menkybę, kuri apibūdinama posakiu "ką mes vargšai, maži būdami, galime padaryti..."

2) Jeigu lenkai sako, kad Vilniaus kraštas yra lenkiškas, tai mes linkę tuo ir tikėti, beveik nesistengdami atsispirti tikrove, kad Lenkija baigiasi prie Būgos, prie Lietuvos Brastos, o Vilnius buvo tik laikina dirbtinė lenkų sala, neturėjusi ir neturinti lenkiško geografinio ryšio su Lenkija. Tą patvirtina pačių lenkų 1930 metais išleistas almanachas "Wilno i ziemia wilenska".

3) Kai, 1920-1939 m. lenkų okupacijoj favorizuotai lietuvių atžvilgiu Vilnijoj sustiprėjo krivųčių (gudų) elementas, šiandien gūdai, panašiai kaip lenkai, reiškia liguistų teisų net į Vilnių, mes "nežinome" kur gi baigiasi etnografinių lietuvių tautos žemių riba Nemuno aukštupy.

4) Kada vokiečiai kalba apie "Urdeutsches Ostpreussen", mes kartais stebimės, kaip tokiam "vokiškame" krašte (Prūsų Lietuvoj!) atsirado pirmasis lietuvių poetas - rašytojas Kristijonas Donelaitis ir kiti didieji lietuvininkai.

5) Pačioj Lietuvoj mes vengėme garsias vietas vadinti patriotiškais vardais, kaip "Lietuvių namai", "Lietuvių pilis", "Lietuvių Ramovė" ir kt., nes Lietuvoj buvo ne mada visur pabrėžti lietuviškumą, tuo tarpu kai tokioj vokiškoj Vokietijoj tanku "Deutsches Haus", "Deutsches Kellerei", "Deutsches Burg" ir pan.

6) Kaip viena iš katalikiškiausių tautų, mes nedrįstame pilniau išnaudoti savo reikšmingą vietą Vatikane, katalikiškų tautų tarpe, geografiniu atžvilgiu Vatikanui labai svarbioj pozicijoj - toliausiai į šiaurę nuo Romos katalikiškas pusiasalis tarp protestantų ir stačiatikių kraštų, apie trijų milijonų katalikų tauta dar neturinti savo kardinolo...

7) Kai kitose tautose, kaip Lenkijoj, Graikijoj ir kt., dvasiškiai yra valstybinio masto autoritetai ir jų vadovaujama bažnyčia lyg ir suvalstybinė, pas mus toje srityje dar vis žymu kosmopolitizmo, neformalaus bažnyčios atsiskyrimo nuo valstybės.

8) Santykiuose su Žydų tauta mūsų

nedrįstama drąsiai pasisakyti, kai jie, kalbėdami apie antisemitizmą, kartais ir lietuvių tautą irikiuoja į antisemitistinių tautų tarpą. Lietuvių tauta yra švari Žydų atžvilgiu, apie tai gerai žino Lietuvos kilimo Žydai, kurių tarpe mes turime (ir pačiame Izraelyje) daug draugų, kuriuos neišnaudojame mūsų naudai.

Bet kai dėl eilės Žydų Sovietų Rusijoj "nuskriaudimo" laisvajame pasaulyje norima sukelti judėjimą "gelbėti skriaudžiamus Žydus Rusijoj", mūsų tūloje spaudoje bijoma parašyti apie "tris milijonus Žydų ir apie septynis milijonus pabaltiečių", pabaltiečių, kuriuos sovietai "tyliai" tremia į Sibirą, Kazachstaną ir tiesiog genocidiniu mastu žudo lietuvių, latvių ir estų tautas; kalbėti apie Žydus, dargi pasiremiant enciklopediškais šaltiniais, kaip Žydai pačioj Rusijoj ir kitose tautose buvo ir yra traktuojami nuo senų laikų, nėra joks antisemitizmas; stebėtis, kai dėl privilegijuotų Žydų Rusijoj bandoma sukelti "gvolta" pasaulyje, kuomet dėl pabaltiečių trijų tautų naikinimo laisvasis pasaulis tyli, nėra antisemitizmas.

9) Išeivijoje turime daug stiprių intelektualų - rašytojų, mokslininkų, istorikų ir kt., bet jų jėgos ir darbas neišnaudojama viena svarbiausia kryptimi, kurią galima būtų pavadinti "vienu vieškeliu į laisvąją Lietuvą"; pažymėtinas tik dr. Algirdo Nasvyčio drąsus žygis išleista knyga "Leave your Tears in Moscow", sukėlusia platų dėmesį Amerikoje ir kitose kontinentuose; parašyta daug buv. kacetininkų šurpių atsiminimų, bet dar niekas iš lietuvių neparašė "best seller" knygos, kuri pavaizduotų kaip buvo išduotos kultūringos tautos vergijai Europos Rytuose ir kaip dvideidžiškai jų atžvilgiu elgiamasi Londone, Vašingtone ir kitose sostinėse.

10) Mūsų per didelis kuklumas neleidžia mums "daužyti galvas į sieną", bet mes drąsus ir veiklus tarpusavy rietis, "kišti pagalius į kitų iš mūsų sukamus ratus".

Bendrą paėmus, kiek liečia mūsų išveišką misiją pavergtai tėvynei, mūsų per didelis kuklumas "verčia"

- nukelta į 6 puslapį -

Spaudos ir gyvenimo verpetuose ..

Montrealio "Nepriklausomoje Lietuvoje" per du numerius (Nr. 17-18) atspausdintas atsakymas Naujokui ir Girkaliumi dėl jų priekaištų Dr. B. Matulionio 16 Vasario proga pasakyta kalbai. Ypatinai nuodugnai pa sisakya prieš tuos du Kremlius r žančiaus kalbėtojus antroj straiptnk dalyje. Deja, negalima sutikti su to laikraščio redakcijos prierašu, kur pasisakoma, kad: "NL red. bendradarbio Butrimo straipsnį idėjo, tačiau abejoja, ar verta su Girkaliumi ir Naujoku ginčytis? Jie abu atlieka juodą darbą... Jie to tikrai ir laukia kad kas sudarytų jiems progą kam nors įkalti nors vieną koki melą apie sovietinio gyvenimo palaimą. Su tokiais ginčytis nėra prasmės."

Su Kremlius apaštalais niekas ir nesiginčija. Tačiau jų melą, faktų fabrikavimą, tempimą davinii ant raudonojo kurlpaliau, lietuviška patri otinė spauda p r i v a l o reaguoti. Priešingai, - skaitytojas, kurs nemato spaudoje komentaru, gali būti nejuokiomis ne tik suklaidintas, bet ir suagituotas lietuvių priešo nenaudai. Visi tie rašeivos - Naujokas, Girkalialis, Tysliavienė, Narke liūnaitė ir kiti kaip tikta džiaugtys i jeigu niekas i jų vapaliojimus nereaguo tų.

Štai, "Vienybės" leidėja, po ištai sytos jai pirties, pati šaukėsi i spau dą, maldaudama jos laikraščio nel iesti ir dėti pagrindan principą: "gyvenk ir duok kitam gyventi"... Pribloksta opozicijos, ji balandžio 30d. numeryje atvirai prisipažino pasisakydama, jog: "Turiu prisipa žinti, kad įspūdžius iš apsilankymo Lietuvoje daug sunkiau yra užbaigti negu buvo juos pradėti. Sunku todėl, kad tiek daug užrašų (tenka perra šinėti)!, nes matau, kad negalima tęsti tokiu atvirumu (!), kaip iki šiol Kai kuriuos dalykus reikia nutylėti, nes čia Amerikoje turime "žurnalis tų", kurie kiekvieną pareiškimą "ita ria" savotiškai..." (mūsų pabrauk ta, red.)

Tad, kas kitas, jei ne patriotinė spauda privertė šią grįžusią iš pavergtos Lietuvos "pranašę" perra šyti savo jau iš anksto surašytus įsp ūdžius? Kieno pareiga reaguoti i kiekvieną bolešvikų melą ar propa gandą? Kam kitam, jei ne patrioti nei lietuvių spaudai turi rūpėti ap sauga skaitytojų nuo suklaidinimo?

Todėl su "Nepriklausomos Lietuo s" redakcijos nuomone nesutinkame ir dar kartą - n e s u t i n k a m e .

Reaguodami i raudonųjų apgaulin-

gus išvedžiojimus apie sovietinio gyvenimo palaimą, neleisime įkalti skaitytojui jų skleidžiamo melo. Ir kaip tik atvirksčiai - užkirsime jiems kelią apgaulinėti padorų lietuvių ir padorų Amerikos pilietį.

*****

IŠ MIRUSIŲ TYČIOTIS NEVALIA

Pasišaukęs i pagalbą "Vienybei" ginti visus mirusius ir vieną gyvą išei vį (kurs, deja, to laikraščio neska ito), V. Širvydas aiškina "vieny biškas idėjas"... Pasak jo: "Tai m ū sų filosofo Dr. A. Maceinos mintis... tai Vasario 16 pareiškimo signatara M. Biržiškos... Prie vienybiškų idė jų tinka Smetonos-Tumo 1907 metų pažiuros. Vienybiška yra ir prieš 50 metų reikštoji Dr. Šliupo idėja... Aišku (!), laimės gyvyosis idėjos Maceinų, Biržiškų, Tysliavų, Smeto nų, Tumų ir Šliupų" sušunka "Vieny bės" cenzorių tarnas.

Ar bereikia didesnio pasityčiojimo iš mirusiųjų patriotų?

Pasiremdamas jų vardais V. Š. pa pildo šventvagystę ir savo elgesiu priartėja prie komunistų mėgiamos taktikos. Jie irgi labai pamėgę remtis jau mirusių vardais, nors tie žm nės gyvi būdami niekad neleistų var yti jų vardais paremtą nešvankią propagandą.

*****

ŠTAI TAU IR BENDRADARBAVI MAS ...

Apie latvio Berzinio bylą Latvijos

komunistų partijos organas "Cina" yra aprašęs net per du numerius. Pasirodo, jis vertėsi mainais su lat vių intelektualais Vakaruose - jiem siųsdavo latvių keramikos išdirbi nius, paveikslus ir meno knygas, o iš Vakarų prašydavo paveiksluotų meno leidinių. Berzinio klientais bu vo įvairūs latvių menininkai, net ir Meno akademijos profesorius. Bylo je nė žodžio nebuvo minėta apie tai, kad Berzinis platinęs draudžiamą užsienio literatūrą ir... visvieni jėl dėl tariamos spekuliacijos nubaus tas kalėti šešerius metus priverčia mojo darbo stovykloje (Elta)

Ar reikalingi čia platesni komen tarai? Atrodo, kad ne. Bet mes vis vien turime tokių karštagalvių okupu anto garbintojų, kurie viso to nenori (o gal negali?) matyti...

*****

Britų spauda, paprastai, labai santūri. Bet Londono dienraštis "The New Daily" balandžio 27d., recen zuodamas VLIKo išleistą J. Audėno redaguotą knygą "Twenty Years Struggle For Freedom Of Lithuania", gana stipriai kritikuoja D. Britani jos vyriausybę dėl per didelės "drau gystės" su Sovietų Sąjunga. Kartu ke lia klausimą, kad Britanija iš pagr inų peržiūrėtų savo politinę laikyse ną Pabaltijo valstybių atžvilgiu, kad jos nusikratytų sovietinio kolonializ mo priespaudos.

*****

JIS KOVOJO UŽ MŪSŲ LAISVĘ

Lietuvos laisvės kovų karo invali das Petras Pleskevičius rašo, kad jo žmoną ištiko širdies smūgis ir ji turėjo išgulėti ligoninėje 20 parų. Jai dabar uždraustas bet koks dar bas, o ji iš savo uždarbio išlaikė pa ti save ir savo vyrą 85% nedarbingą karo invalidą. Ligoninei reikia sumo kėti \$713.

Karo invalidas Pleskevičius yra parašęs atsiminimų knygą " Mes nešėme laisvę". Tą knygą pardavinė jo po \$ 2, bet dabar, kad galėtų apmo kėti skolas ir nusipirkti vaistų, bė dos verčiamas parduoda tik po \$ 1

Tikime, kad geraširdžiai lietuviai parems bėdon patekusį karo invali dą ir pirks jo parašytą atsiminimų knygą. Rašyti - Petras Pleskevi čius, 261 Silver Street, So. Boston 27, Mass.

MELUOJA IR NEMIRKSI ...

"Laisvė" savo skaitytojams prista to Rūtą Kilmonytę, - "teisinga, dora mergina. Ji sako tai, ką matė, ką gir dėjo; ji kalba objektyviai."

Įvertinimui pačių raudonųjų reko mendacijos, pakartosime kai kuriuos Rūtos Kilmonytės žodžius, pasakytus televizijos programoje Niujorke ge gužės 12d. per 4 kanalą, dienos metu: " Kas nori išsigydyti nuo komu nizmo, visiems patarčiau nuvažiuoti ir pagyventi už geležinės sienos. Gri žusi aš pasidariau didesnė savo kra

što-Amerikos patriotė ir geresnė amerikone negu buvau pirmiau. Lie tuviai - mieli žmonės, bet labai jau čiasi prislėgta jų nuotaika. Apsiren gimas - paprastas, drabužių spalvos tėra trys: juoda, raudona ir tamsiai mėlyna."

Įdomu ką i tai dabar pasakys lais viečiai ir vienybiečiai?...

SODOMA IR GOMORA ...

Tuo pačiu metu, kai didžiausias pasaulyje gyvas tironas Chruščiov as, išžudęs milijonus nekaltų žmonių savo krašte, Pabaltyje, Vengrijoje ir kitur, važinėjosi Egip te atšaldomam Cadillac, apdovantotas medaliu, tik ras savo krašto patriotas - jaunes nis buvusio Vietnamo prezidento bro lis, kietas antikomunistas, Ngo Dinh Can dabartinės Vietnamo klikos bu vo sušaudytas amerikiečių aprūpin tom kulkom...

Kur gi pasaulio sąžinė? Banditai pagerbiami medaliais, savųjų kraš tų patriotai šaudomi ir nėra nei vie no balso, kas žudomuosius užtartų! Net Popiežius, kuris atstovauja krik šionišką moralę, nematė reikalo už tarti, nežiūrint i tai, kad vienas iš sušaudytojo brolių yra kardinolas!

PASIKLAUSYKITE KĄ JIS SAKO

Besilankydamas Egipte Chruščio vas kreipėsi i Asvan užtvankos dar buotojus, kur kartu dirba Egipto ir Sovietijos inžinieriai bei darbinin kai, šiais žodžiais: "Aš girdėjau, kad jūsų vadai skatina arabus jung tis. Šiuo atveju ką gi mums-rusams belieka daryti? Tikrai mes nesame arabai."

Tas pasisakymas vertas ypatingo dėmesio. Bolševikų valdomuose kra štuose sovietų pilietis pamažu yra iš stumiamas iš politinės arenos ir jo vietą užgrobia maskolis. Nyksta So vietų Sąjunga ir atgimsta rusų impe rija. "Vyresnysis brolis" ruskis, šiek tiek atsigavęs nuo karo smūgių ir užsitikrinęs sau vakariečių nuo lankumą, pradeda kelti galvą ir ryš kiau dominuoti virš kitų savo "jau nesniųjų brolių", išstumdamas juos (įskaitant ir pavergtus lietuvius) iš lygiateisių piliečių tarpo.

NUKALBA ...

Nukalba, o kaip kartais nukalba Naujokas - "Dirvos" bendradarbis... Ne tik nukalba, bet ir faktus iškrei po. Štai "Dirvos" Nr. 55 jis sakosi, kad negalės suvokti kaip galima jus tis toje pačioje kelių lietuviškų laik raščių šeimoje (kaip pavyzdį nuro -

- nukelta i 8 puslapį -

Iš Lietuvių Fondo narių metinio susirinkimo. Susirinkimo prezidiumo, sekretoriato nariai ir kiti susirinkimo dalyviai. Iš kairės - Dr. Budrys, kun. B. Sugintas, T. Mečkauskas, A. Gintneris, Dr. V. Tauras, A. Rėklaitis, S. Barz dukas, Dr. A. Razma, A. Kazickienė, T. Blinstrubas, Dr. B. Poškus, Dr. J. Kazickas ir Dr. G. Balukas.

Nuotrauka - V. Noreikos

Krapštomės retoje miško žolėje, bet nerandame jokių ženklų, kad čia esa ma bunkerio!

Vadas juokauja ir aiškina, kad šio ji slėptuvė yra dar nesena baigta, skirta mažam būriui vyrų, saugi ir jos statybai bei išplanavimui buvo panaudota visa partizaninės kovos patirtis.

Pagaliau jis prieina prie nekaltai atrodančio akmens ir jį nesunkiai pakelia! Atidaro, tartum tanko dang tį!

Juk mes visi bieškodami matėm tą akmenį, bet nei vienas neatėjo i galvą mintis, kad čia gali būti... dur is-anga i slėptuvę! Ištikrųjų, žiū rint i akmenį, jis atrodė taip gražiai "jauges" i žemę ir tokio didumo, kad nei vienas neatėjo mintis pabandyti jį pajudinti...

Pasirodo, tai būta dirbtino akmens vykusiai padaryto iš cemento ir ak mens skeveldrų, apželdinto "samano mis" ir panaudoto įeinamosios i bun kerį angos saugai.

Tas akmuo buvo prie pat tako, tarp dviejų stambių eglių, gan storai apibertas iš visų pusių eglių sudžiū vsiais spygliais, šalia kurio augo kuokštėmis reta miško žolė...

Prieš įeinant i tą bunkerį vadas mums aiškina: vasaros metu šioji pozicija ne taip jau svarbi, bet žie mos metu, kada miškas yra padeng tas sniego danga, šia takas yra labai reikšmingas maskavimuisi. Iš bunke rio išeinantieji vyrai atsiduria tiesiai take, kuris net būdamas išmin dytas pėdų, nebūtinai sukels įtarimą kad tas akmuo neša kokią nors pas lapį.

Dangtį pakėlus mes atsiduriame prieš šulinį, kurio pakraštyje privirtintos kopetėlės. Jos gali būti nu lmamos, bet, paprastai, kaip aiškina mūsų vadovas, jų niekas nejūrina. Juk išaiškinus slėptuvę (jei taip atsi tikty) vis vien joks žmogus negalėtų ir nedrįstų leistis i angą... Vadinas

anot jo, tokiu atveju slėptuvė būtų "bombarduojama" per tą angą grana tomis. Bet ir tuo atveju, kai p matys i te, yra numatytos apsaugos priemonės.

Ir ištikrųjų, - net granatomis yra padaryti "spastai"! Šulinys turi apie 5 metrus gilio, gal ir daugiau. Jo kraštai sustiprinti medžio sijomis ir dugne, leidžiantis kopečiomis žem yn, matosi vanduo. Tai geras geria mas vanduo, kurį naudoja slėptuvės vyrai. Palipus apie 3 metrus žemyn sutinki siaurą angą - koridorių i pa čią slėptuvę. Pavojaus atveju, jei to ji slėptuvė būtų išaiškinta ir bomba rduojama iš viršaus granatomis, jos turėtų kristi daug žemiau už šią an gą i vandenį ir teoretiškai sprogsta moji jų žala neturėtų būti didelė, tuo labiau, kad siauroji anga i korid rių turi dar tvirtas iš vidaus užskle džiamas duris.

Pamažu mes grupėmis nusileidža me žemyn ir apžiūrime visą "rūmą" Konstrukcija jo nėra sudėtinga - trumpas koridorius ir šešios siau ros nišos, po tris kiekvienoje pusėje Gale, - "virtuvė", sandėlys ir išaina mosios vietos.

Anot vado, čia reikia įsidemėti 3 pagrindinius dalykus: vedinimo si ste ma, drenavimą ir pavojaus metu išbėgimo angą.

Visas bunkeris turi dvigubas rąst ū sienas, išskyrus lubas, kurios tvr tai laikosi ant tankiai sustatytų stul pų, tartum bažnyčios kolonų. Šono sienos ir grindys yra dvigubos. Tarp jų eina drenavimo ravelių tinklas, vedas i atskirą "juodąjį" (taip jie vadino) šulinį. Čia renkasi nereika lingas vanduo ir apsaugo "trobą" nuo drėgmės.

Vėdinimas (normaliu - ramiu lai ku) atliekamas sudarant skersvėjį tarp įėjimo angos ir "plaučių". Tie "plaučiai" tai patobulintos kalvio dumplės, kurių vienas galas yra iš-

vestas metaliniu vamzdžiu ir pui kiai užmaskuotas medžio drėvėje. Pavojaus metu, bunkeriu pilnai už tenka šviežio oro naudojant vien tas dumplės. Bumples, kaip minėjau, panašios i kalvės dumplės: vienas jų galas pritvirtintas prie vamzdžio, seka brezentinis išpūstas maišas, kuris pasibaigia gan dideliu lanku, kurio viduryje įmontuoti sunkveži mo motoro sparneliai, reikalui esant, sukami prie jo pritvirtintos rankėnos.

Jei atsitiktų taip, kad užpuolimas tęstųsi ilgai ir būtų nutarta bunkerį apieisti, tuo atveju tektų naudotis "atsarginiu" išėjimu - labai siaura anga, kuri tęsėsi (mes angon nelindom), anot vado, apie 40 metrų. Jos gale nebuvo atviros angos, bet ji bu vo pravesta iki patogaus duburio ir norint išsimušti, būtų tekę prasikas ti iki metrų su viršum per žemę iki paviršiaus. Žinoma, toks atvejis visada būtų labai rizikingas ir gali mas tik nakties metu.

Kiekvienos nišos angoje degė ma ža žibalinė lemputė ir akims apsi pratus su ta šviesa, jos buvo pakankamai. Bunkeris buvo pavyzdinai sutvarkytas: lovos (dviaukščiai narai) gražiai paklotos, švaru ir pakan kamai erdvu.

Visai įgulai esant bunkeryje, anga visada būdavo "užrakinta" ir tuo at veju jokia jėga nepakeltum to ak mens... Jis būdavo sklandimi priri štas prie šulinio sienos. Norintieji i bunkerį įeiti, lengvai galėjo signali zuoti sutartą skaičių dunksejimų i "akmenį" ir garsas pakankamai ryš kiai buvo girdimas viduje.

Pabaigę bunkerio apžiūrėjimą, dar kartą turėjome pamoką paviršiuje, aiškinant panašių bunkerių įrengi mui vietos privalumus.

Mes su Perkūnu buvome susižavė ję šiais rūmais ir nusprendėm gr ižę namo panašius sau pasistatyti.

Tiesa, pirmą kartą lankydamasis Žaliosios girios rinktinėje, aš jau buvau matęs ir esu aprašęs panašų bunkerį, bet šis, lyginant su anuo, buvo ištikrųjų gerokai patobulintas.

Mūsų mokyklos kursas ėjo i galą. Išvargę ir sunkiai visą laiką dirbę, laukėm pabaigos...

Prasidėjo baigiamieji egzaminai. Tuo laiku mūsų mokyklą aplanko Vilniaus krašto šiaurinio rajono gru pių vadas Vainoras.

Panašių svečių mes jau buvome tu rėję ir daugiau, bet šis mano atmin tyje įstrigo kaž kodėsiu giliau. Gal jo išvaizda, bet greičiausiai jo darbai nam padarė tokį stiprų įspūdį.

Jis, pasakoją, atvyko tartis dėl ber dro visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo, kuris turėjo įvykti Vil niuje (ar arti jo) ir kuriame turėjo dalyvauti visų didesnių vienetų vadai iš Suvalkijos, Žemaitijos ir Aukštai tijos, kad subendrinius veiklos planus ir išrinkus vyriausiąją vadovybę.

Tai buvo kokių 50 metų vyras. Sta tus, aukštas ir kiek išdidžios laiky senos, tartum koks Vytautas Didysis Pausiais plaukai pražilę, antakiai dideli ir vėšlūs... Jis mus pasveiki no pačia trumpiausią prakalbą iš vi sų mūsų girdėtų prakalbų: "Būsi mieji laisvės kovų vadai! Pasirenki te būti gerasis vadais, kad laisvę Lie tuvai laimėtumėte!"... Tai viskas, ką jis mums vieną vakarą prie vė liavos nuleidimo iškilnių tepasakė.

Prakalba neilga, labai paprastais žodžiais pasakyta, bet mums ji paliko ilgą atmintyje... Juk ne kalbom buvom susirinkę i kovotojų eiles - buvome čia kovai ir dargi tokiai ko vai, kuri neturėjo sau lygios istori jos bėgyje, nes buvo kovojama be jo kio pasigailėjimo - tu arba aš... Savose kovose mes neėmėm belais vių, neėmė ir mūsų, - laimėjai susi rėmimą - lauk kito, pralaimėjai -

mirtis neišvengiama... Už tai mūsų kovos buvo žiaurios be pasigailė jimo, už tai buvo kovojama kaip nieka da jokiose kovose nebuvo kovota!

Mes turėjome progos tą naktį sa voje palapinėje apnakvydinti vieną iš Vainoro palydovų. To puikaus vy ro pavardės (tikriaus sakant - slapy vardžio), deja, nebeprisimenu, bet žinau, kad jis buvo kilęs nuo šven čionių.

Tą naktį nemigom; jis mums pas kojo nuostabią Vainoro gyvenimo ir kovų istoriją...

Vainoras, 1939 metais Lietuvai at gavus Vilnių, savanoriškai persike lia mokytojauti i X apskritis Y kai mo mokyklą (nors Lietuvoje buvo šešių komplektų pradžios mokyklos vedėju) ir čia visa širdimi stoja lie tuvybės atgimimo kovon. Netrukus jis tampa visų draugų, visų patarėju ir visų mylimas visa širdimi. Jo idė alizmas ir pasiaukojimas buvo nuo tabus: visą savo kuklią algą išleis davo spaudos pirkiniams, kuriuos d lindavo veltui tiems, kurie troško t Jis kūrė kursų, skaitė paskaitas, o ganizavo diskusinius pasikalbėjimu; įvairiausiais klausimais. Lenkuoja tis elementas pyko, bet tylėjo, o tad dar neišryškėję prokomunistai ga llando savo dantis, laukdami progos jam atkeršyti ir jį sužlugdyti.

Rusams okupavus kraštą, aišku, Vainoras liko makštis vietinių pa daužų akyse ir jis netrukus tų prok munistų "tuteišų" iškundžiamas ir areštuojamas.

Prasideda tąsymas po kalėjimus Iš pradžių kalinamas Vilniaus kalė jime, t ardomas, mušamas, pagaliau tardytojai nutaria jį perkelti i Kau no kalėjimą.

Vežant jį iš Vilniaus i Kauną, Lei tvario stotyje jis pabėga ir dingsta komunistams iš akių iki 1941 metų

BUS DAUGIAU

MUMS ŽALINGAS KUKLUMAS (tąsa iš 2 paulapio)

mus būti nekrysiems su savo "verkšlenimais" dėl pavergtos tėvynės ir dėl stipresnių žygių į Harvardo auklėtinių vadovaujamą vakarų politiką, kad nepakenktume jų koegzistencijai su mūsų tėvynės pavergėju ir kankitu, kad mes tikėtume ką jie mums sako, raminant mus Pabaltijo okupacijos nepripažinimu, bet nežiūrėtume ką jie daro, per lietuvių, latvių ir estų tautų vergiją, vengiant net jų vardų paminėjimo, geriant tostus už taiką ir ramybę su Kremliaus tauti žudžiu... Ir mes drausmingai laikomės, retkarčiais tarpusavy pašūkdam, net apsidairydami, kad viskas ramybės nesudrumstume. Kad net "Radio Free Europe" savo propagandoj pasitenkina tik satelitinų kraštų žemėlapiu ir jų minėjimu, - mes jau apsipratome, nes gi Pabaltijis yra Sovietų Sąjungos "vidaus reikalas", - "negi užsimoka dėl tų pabaltiečių gadinti koegzistenciją?".. "Nikita dabar toks nervuotas - gali širdies ataką gauti, net dviem batais stalą daužyti, kviečių nepirkti..."

KOVOKIME UŽ PRINCIPUS - BŪSIME NENUGALIMI

taša iš 3 puslapio
va bus aštresnė ir laikysena kietesnė, kai galima tvirtinti, jog reikalas einas apie savo principų išlaikymą arba "išdavimą", o ne vien tik apie praktišką politiką. Žinoma, išsivijoje toji "kova dėl principų" neturi ir negali išlaikyti aštriais tuos politinių grupių priešingumus dėl paprasčiausios priežasties, kad per daug su siaurėjusi politinių grupių veiklos sfera, kurioj galėtų atsirasti progos tiems priešingumams pasireikšti.

Todėl, mano nuomone, dėl mūsų politinių grupių priešingumų ir nesugebėjimo bendroj vadovybėj vesti Lietuvos išlaisvinimo kovą, pirmoj

eilėj yra kalti "asmeniškai nesklaidumai" ir praetities sąskaitos, o ne principai ar ideologijos. Kaip pavydį galiu paminėti beveik visišką santykių nebuvimą tarp krikščionių demokratų ir frontininkų, dirbant Lietuvos išlaisvinimo darbą, bet iš kitos pusės, mes nepakrikome kaip ateitininkai, t. y. nesužlugdėme abieoms bendros ideologinės ateitininkų organizacijos.

Mūsų naująją kartą per daug stipriai veikia amerikoniškosios politinės sistemos nuotaikos. Matyti, kad jiems ir šio krašto mokyklose kitų tautų partinius susigrupavimus ideologiniais pagrindais, pristato kaip didelę blygybę. Vienok, dviejų partijų sistemoje toks išsivystymas, kuomet nelieka tarp tų dviejų partijų programų beveik jokio skirtumo, negali valstybėje būti per daug teigiamas reiškinys. Juk sunku būtų užginčyti, kad Amerikos liberalūs respublikonai yra "demokratiškesni" už radikaliuosius demokratius, o pastarieji yra "respublikoniškesni" už liberaliuosius respublikonus.

Sunku duoti receptą, kaip tą padėti ypač dėl naujosios lietuviškos kartos, pataisyti, nebent tik jiems aiškinti, kad ir šio krašto politiniuose laukuose medžiai neišauga iki dangaus; kad ne kiekvieną dešimtmetį naujas Linkolnas arba Vašingtonas pasodinamas į Baltuosius Rūmus ir kad Europos parlamentuose taip pat gana retais atvejais būdavo tarp atstovų susišaudymas ir kėdėmis galvų pasidaužymas...

- Dabar, pone Daktare, norėčiau aš Jus paklausti apie VLIKą, svarbiausia apie naujo VLIKO pirmininko rinkimus.

BUS DAUGIAU

Registered NURSES

FOR GENERAL STAFF DUTY

Modern, expanding 425-bed, private, general hospital, located in pleasant residential suburb on Lake Michigan, 30 minutes from Chicago's Loop. Progressive orientation and in-service education program. Excellent benefits, including bonus and retirement programs. Beginning salary \$400 to \$450, commensurate with experience. Write, or apply direct to

PERSONNEL DIRECTOR
EVANSTON HOSPITAL
ASSOCIATION
2650 Ridge Avenue
Evanston, Illinois, 60201

RAIKES 5c to \$1.00 STORE

Offering 2 Locations to Serve You
6816 WINDSOR AVENUE BERWYN, ILL. 5940 WEST 35TH STREET CICERO, ILL.

Serving their area with ALL DIME STORE NEEDS
Open for your convenience 9 a.m. - 9 p.m. daily, Sat. 'til 6 p.m.
DO COME IN AND BROWSE AROUND!

REGISTERED NURSES (\$370 PER MONTH)

Full or part time for medical, surgical, rehabilitation, psychiatric, and children's services.

INSTRUCTORS (\$390 PER MONTH)

In affiliate student practical nurse program, pre-service and in-service education program. Excellent retirement and group hospitalization plans. Liberal vacation benefits. Educational opportunities. Applicants must be licensed to practice in Illinois or must qualify for license within six months. For personal interview contact:

PEORIA STATE HOSPITAL
PERSONNEL OFFICER
7107 S. ADAMS STREET, BARTONVILLE, ILLINOIS

STABDŽIŲ TAISYMAS
BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV., FORD, PLYM. \$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS., STUO., RAMBLER, BUICK \$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON \$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD \$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC \$19.95

Zeinos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas hidraulines stabdžių sistemos taisymas (cilindrai, vamzdžiai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniškiausiais įrengimais. Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

Skaitytojai Rašo

KODĖL SLEPIAMA TIESA ?

Jau senokai, - kovo mėn. 19 ir 20 dienomis "Draugo" dienraštyje buvęs spausdinamas Kazio Ališausko straipsnis "Kovoje už Lietuvos laisvę", i kurio paskelbtas klaidinančias mintis, kaip matau, iki šiol niekas neatšilėpė. Teisybės vardan norėčiau įnešti porą pataisų.

Straipsnyje buvo, tarp kitko, išvardinti a. a. pulk. Jurgio Bobelio nuopelnai padaryti Lietuvai, jam tarnaujant kariuomenėje. Tačiau, matyti są moningai, buvo praleisti jo darbai padaryti okupaciniams bolševikų ir nacių režimams. Tiesos neištrinsim ar tai būtų malonu, ar ne ir istorijai paliekamuose raštuose turėtume turėti pilietinės drąsos, kartu su nuopelnais, minėti ir nuopelnus kabutėse.

Sutikdamas, kad pulk. J. Bobelis turėjo K. Ališausko nurodytus nuopelnus Lietuvai jos nepriklausomybės laikotarpyje, vistiek negaliu sustikti, kad jo "pasitarnavimas" okupantams būtų nuslepiamas nuo istorijos. Mano supratimu, pulk. Bobelio

*****

DIE SETTERS

SET UP FOR PUNCH PRESS OR
BRAKE PRESS

EXPERIENCED - GOOD HOURS

Excellent working condition

TOP WAGES FOR TOP MEN.

Apply Employment
Office -

ROCK-OLA MFG.
CORP.

800 N. KEDZIE
NE 8-7600

*****

MOTERIMS IR VYRAMS

Galima gauti ir plaukų
priežiūra

Speciali formula
1-2549

JIB išgydo pleiskaną, šašus, niežėjimą, plaukų slinkimą; grąžina natūralią plaukų spalvą. JIB vertinamas nepulki ir nerūdinti - 100% garantija. JIB 8 uncių užtenka 16 savaičių. PPD - \$5.50, jei COD - plus 50c.

Siunčiame paštu ir į visus laisvus kraštus: siųskite Money Order ir apmokėkite siuntimą.

JIB LABORATORIJA,
1437 So. 49th Ave. ir
Drugstore, 5000 W. 16 St.
abu Cicero, Ill., 60650.

*****

WANTED
EXPERIENCED
WELDERS

Must be able to read blue prints and make own layouts. Top wages for Top men. Steady year around. Permanent jobs. SEE OR CALL: MR. RAHN VA 6-5353

AUTOQUIP CORP

1140 So. Washtenaw

tarnyba okupantams nebuvo paprastas kvilingiškas patarnavimas, bet didelis nusižengimas prieš tautą.

Lietuvą okupavus bolševikams, pulk. Bobelis tampa vyr. butininku ir divizijos kadro viršininku. Ką reiškia šis pastarasis titulas, žino visi, kam teko susidurti su komunistine sistema. Nacių gi metu pulk. Bobelis buvo Vyr. Įgaliotinis nejudomam turtui miestuose tvarkyti ir kartu buvo skirstymo komisijos pirmininku, tos komisijos, kuri atiminėjo iš Lietuvos gyventojų nuosavus ūkius su visu inventoriumi ir juos atidavė vokiečių repatrijantams.

Vienas iš tokių nukentėjusių esu ir aš.

P. P.

LEO'S SINCLAIR SERVICE

STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJO.
(Standartinės ir Automatinės), TUNE-UP'S
IR MOTORŲ REMONTAS

5759 So. WESTERN AVE., kamps 58th St.

Sav. LEONAS FRANCKUS

Tel. PROspect 8-9533

Visų rūšių draudimas

AUTOMOBILIŲ, GYVYBĖS, NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ, GAISRO,
LIGONINĖS IR VISOS KITOS APDRAUDOS

TAIP PAT LEISKITE MUMS ĮRODYTI MŪSŲ PLAČIAI ŽINOMĄ
SĄŽININGĄ, PATYRUSI IR STROPIŲ PATARNAVIMĄ NAMŲ PIRKIMUI IR PARDAVIMUI

JUOZAS BACEVIČIUS

THE TRAVELERS AGENCY & OTHERS
Bonded member by the National and Chicago Board of Insurance Underwriters.

BELL REALTY & BACE INS.
AGENCY

6455 So. Kedzie Ave. Chicago 29, Ill.

Val. kasdien 9-9 PROspect 8-2233 Šešt. ir sekm. 9-5

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

3212 So. Halsted St. Chicago 8, Ill. CA 5-1864

MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE

2439 West 69 St. WA 5-2737

E. ŽUKAUSKAS

Didelis pasirinkimas medžiagų kostiumams, suknelėms, skarelėms, odos ir kitų prekių! Įsitinkite!

Pasipuoškite išgydami
GRAŽIUS RŪBUS
H. SEIGAN KRAUTUVEJE

Atsilankykite į draugišką krautuvę, kurioje savininkai ir pardavėjai kalba lietuviškai. Čia rasite didžiąsą pasirinkimą vėliausių fasonų vyriškus kostiumus ir paltus tokių žymių firmų kaip: "Society Brand", "Gros-shire", "Botany 500" ir kitų. Geriausių firmų marškiniai visų dydžių; ir kitų vyrams reikmenų.

Jaunuoliai čia ras apsirėngimą pradedant nuo batų iki skrybėlės. Atsilankykite tuojau, kad galėtumėt pasinaudoti didesniu pasirinkimu.

ATEJĘ TEVAS IR SŪNUS RAS ČIA TINKAMIAUSIUS RŪBUS. GALITE PIRKTI KREDITAN PATOGIAIS JUMS ISSIMOKEJIMAIS!

H. SEIGAN

ROBALI, SKRYBĖLĖS, BATAI IR KITI REIKMENYS
VYRAMS IR JAUNUOLAIMS

4630-32 South Ashland Ave. Tel. YArds 7-1272
CHICAGO 9, ILLINOIS

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

Lenkų Internavimas

Apsidžiaugiau, kad gerb. A. Spokevičius atkreipė dėmesį į mano gana kuklius atsiminimus ir teikėsi kai kurias mintis patikslinti.

Betgi atydziai išsiskaitęs į jo teigimus ir neigimus, nemaloniai nustebau, nes juose be norėjimo patikslinti, mane asmeniškai pakaltino padarius nusikaltimus mobilizacijos eiga, Lietuvos vyriausybės, intelektus lūbę kariuomenės vadovybės šmeižimu ir paskirų įvykių klaidingu aprašymu.

Rašiau apie lenkų internavimą. Mobilizacija tebuvo paliesta tik tiek kiek tai rīšosi su internavimu. Gerb. A. Spokevičiaus išsuktas jaučiu pareigą ir sunkūs pakaltinimai verčia apie tai plačiau pasisakyti, bet irgi tik tiek, kiek man asmeniškai teko pergyventi jai vykstant.

Prieš tai - papunkčiui atsakysiu į man primetamus kaltinimus:

1) Teigimai apie mob. planų sudarymą ir kaip jie turėjo būti vykdomi atpasakoti labai tiksliai ir vaizdžiai. Deja, planai su tikrove ne visomet derinasi. Apie tai pakalbėsiame vėliau.

2) Sakote: "Jūs, p. Tyruli, atidarėte mob. voką. Jame buvo parašyta, kur jūs tuč-tuojau turite vykti. Vadinasi jums nereikėjo klausiti seniūno, viršaičio ar apsk. komendanto..." Sunku kalbėti su asmeniu, kuris tarsis nėra skaitęs kas apie kalbamą dalyką buvo parašyta. Pabrėžiau, kad atidaręs mob. voką, savo pavardės jame neradau. Asmeninio mob. voko nebuvo gavęs. Taigi man, - visai priešingai Jūsų teigimui, vistiek reikėjo laukti Ukmergės apsk. komendanto paliepimo telefonu, kad reikia vykti 10 PAB (Pasienuo Apsaugos Batalijono) vado žinion ir tas paliepimas buvo gautas tik vidudienį.

Pagal Tamstos teigimus turėjau būti paskirtas į vietos II PAB, kur buvo pasiūsty mano vadovaujamo rajono vyrai ir kuris turėjo užimti pozicijas man gerai žinomose vietovėse.

Nelogiškas ir pavėluotas paskyrimas mane taip pat nustebino ir vertė abejoti apie parengimą mob. planų, kurie ne visai tiksliai davėsi vykdomi.

Dabar prisipažinsiu, kad padariau nusikaltimą, kurio man gerb. A. Spokevičius neprimetė ir labai abejoju ar už jį kariuomenės teismas mane baustų: mob. voke radau vardinį sąrašą rajono tarnautojų, kuriuos turėjau pasiūsty į 11 PAB. Deja, tame sąrašė buvo tik 2 ar 3 pavardės vyrų, kurie tebetarnavo rajone. Visi kiti, - išskelti kitur, o jų vieton atkelti nauji. Mat tuometinis Ukmergės apsk. viršininkas p. M. Jurgelys, nesisikaitydamas su mob. planais ar ne žinodamas apie juos, kilnojo kas dveji metai jo kompetencijoje esančius policijos tarnautojus iš vienos vietos į kitą.

Vykdamas paraidžiui mob. planą tekų pasiūsty tik tuos 2 ar 3 tarnautojus. Suprasdamas mobilizacijos svarbą ir surinkimo punktą pasiunčiau visus.

Gerb. A. Spokevičius mane įtaria nesuprantant PAB paskirties ir idėjos. Jausdamas, kad gerb. LL skaitytojams tai gali būti įdomu, trumpai papasakosiu:

a) Galimai greičiau susimobilizavus užimti pasienyje dėkingas gynybos pozicijas sulaikymui prieš veržimąsi į krašto gilumą.

b) Negalint juse išsilaikyti dėl stipresnių priešų jėgų spaudimo,

tvarkingai trauktis vedant stabdomasias kautynes, stengiantis laimėti laiką ir tuo duodant galimybę savai kariuomenei tinkamai susimobilizuoti ir persigrupuoti.

Taigi, PAB paskirtis yra - sutikti pirmuosius priešų smūgius.

Atsižvelgiant į PAB uždavinių svarbumą, reikėjo juos aprūpinti ne tik tinkamomis kautynių priemonėmis, bet ir būtinais intendantūros reikmenimis tų uždavinių vykdymui.

Dėl tų nelemtų balnų išeina per ilgą kalbą. Teigimas apie daikto netinkamumą tai ne tvirtinimas, kad jo nėra. Sakiau, kad nebuvo pobalnių ir tai atsitiko pagal mob. planus! Kaip galvotų tokiose aplinkybėse apie planų autorius bet kuris karys, įskaitant ir gerb. oponentą?

Rašiau ir tvirtinu, kad iš ūkininkų surinkti balnai karinei tarnybai netiko: kaimo rimorių gamybos, blogos medžiagos, seni, silpnom pavaržom ir kilpdiržiais. Svarbiausia - jų priekinių lankelių viršutinė išlanka, gulė tiesiog ant arklio guogų, kas reiškia kad po didesnio žygio arkliai nugaros būtų primuštos ir jie ilgesniam laikui netiktų jojimui. Netgi ir geros pobalnės nepagelbėtų.

Tada man prisiminė, kad 1936m. vasarą esant Vilkaviškio pasienio policijos mokamame dalinyje, buvau komandiruotas į Kauną nupirkti 22 polic. tarnybai tinkamus balnus su visais priedais. Mane įspėjo, kad balnai nebūtų brangūs. Už juos turės mokėti patys tarnautojai. Kaune nekausiose krautuvėse tokio skaičiaus nebuvo. Užsakant - labai brangiai kaštuotų. Net nesitikėdamas ką nors laimėti kreipiausi į kariuomenės intendantūrą. Sužinojau, kad yra skaita pardavimui apie 460 balnų, kaip kariuomenei nenustatyto tipo. Nuvykęs į sandėlį pamačiau, kad tai yra mažai devėti naujais kilpdiržiais, krūtindiržiais ir pavaržomis vokiški balnai. Malonus sandėlio vedėjas adm. kapitonas leido man net pasirinkti pačius geriausius. Kiekviems kaštavo tik po 21 litą. Tų "nenustatyto" tipo balnų būtų užtekę visiems PAB.

Teisintis, dėl mano nepavartotų žodžių ar minties apie girtumą ir kvailumą, visai nerandu reikalo. Jei kas kalbėdamas apie štabus (kad ir supykęs) apie tai užsimena ir tuo sukelia kitiems abejonių, sudaro man didelį nemalonumą. Lietuvos kariuomenės garbė man rūpi nei kiek nemažiau, kaip ir mano oponentui.

III Divizijos vadas, manau, ne savo iniciatyva norėjo turėti naujus, žymiai greičiau įvykdomus PAB mob. planus. Ne mano yra kaltė, kad tie planai nebuvo duoti vykdyti. Tams tos teigimai: "Jūs ardėte mob. planą, Jūs griovėte PAB idėją"... yra jau labai juokingi ir į tai atsakinėti būtų nerimta.

Kad Boguslaviškio ūkininkas turėjo savo mob. turtą pristatyti į 3 atskirus punktus yra tiesa. Tokių atsitikimų buvo ir daugiau. Teigimas, kad Kaišėdoryse nebuvo mob. punkto (jei neskaityti vietos komendantūros) ir ūkininkas neprivalėjo ten pristatyti arklis, yra teisingas. Ačiū už patikslinimą. Tai parašiau vadovaudamasis ūkininko pasakojimu ir spėju, kad viena iš pristatym vietų turėtų būti Jonava.

Buvo ir daugiau mob. planuose trūkumų, kurie būtų ryškiau trukdę kautynių atvejų, bet tai yra išėję iš

esamų sąlygų, nedateklių ir tt. Nuoširdūs pasisakymai net opiausiais valstybės ar tautos reikalais yra mūsų pareiga ir teisė. Ja naudojosi ir naudojami visur ir visi ištiki mieji savo tėvynei visose šalyse, nors dėl to grėstų pavojus asmens laisvei ar asmeninei gerovei. Tais reikalais daug kas tremtyje yra plačiau vienaip ar kitaip pasisakęs ir veik nei vienas iš jų už tų gerų norų ar istorinių tiesų pareiškimą nebuvo taip sunkiai pakaltintas.

Šia proga ir vėl tenka pakartoti apie ano meto vyriausybės neryžtinumą ir kai kurių intelektualų pacifistinių nusiteikimą, kas dalinai pri-

sidėjo prie didžiausios mūsų tautos tragedijos. Nemanau, kad tai daug kas laikytų niekinimais ar purvais drabstymu bei savęs aukštinimu.

Kovoje dėl laisvės išlaikymo nuietas kelias nebuvo tiesus. Viena iš pagrindinių klaidų, kad jam gaires smaigstė ar turėjo galimybę smaigstyti nedidelis skaičius asmenų. Vėl ieškome kelių ir būdų Lietuvai išlaisvinti. Kalbėdami apie praeities klystkelius ar ateities gaires be pykčio, bet visu nuoširdumu, surasime daugelį priimtinus kelius ir būdus.

Pabaigai leiskime mob. reikalu pasisakyti vyriausiam jos šeiminin-

kui: "Kai kur pasitaikė ir šokių tokių nedidelių nesklandumų. Administracinio pobūdžio nesklandumų buvo mažiau. Daugiau jų buvo aprūpinimo bei tiekimo srity. Intendantūros ir tiekimo aparatas šlubavo. Buvo nesklandumų ir arklų, vežimų ir pakinktų mobilizacijos srity. Pasisekimas ir tvarka priklausė nuo dalių ir dalinių vadų organizacinių sugebėjimų, nes esant toms pačioms sąlygoms, vienur buvo susitvarkyta labai greit ir gražiai, tuo tarpu kitur atsiradavo klaidų ir trūkumų" St. Raštakis, "Kovose dėl Lietuvos" psl. 597-8.

POVILAS TYRULIS

Vardan Tos Lietuvos!

Kaip visiems gerai žinoma, Brazilijos valdžia 1961 m. kovo 11d. uždarė Lietuvos Konsulatą S. Paulyje

Gegužės 9d. vietos lietuviškų organizacijų pastangomis Delhi (Kanadoje) buvo paminėta Motinos Diena. Paskaitė skaitė Birutė Vytienė, gražiai nušvietus lietuviškos motinos įtaką ir lietuviškos išlaikymą visais laikais, ragindama ir dabar nepamiršti tos tradicijos, taip sunkiais Lietuvai ir lietuviams laikais.

Meninę programą išpildė vietinės lietuvių šeštadieninės Mokyklos mokiniai, vadovaujami mokytojų Augaitienės, Augustinavičienės ir Lapėnienės. Programos atlikimu, ypatingai gražiai skambančiomis lietuviškomis dainomis, buvo sužavėti visi. Tik čia, besiklausydamas puikiai paruoštos meninės programos, tegali suprasti kokią didelį vaidmenį vaidina mūsų šeštadieninės mokyklos! Jos ir tik jos duoda viltį, kad lietuvių be, kaip kieta uola, bus išlaikyta sve timoje aplinkoje, vardan tos Lietuvos!

Visi mokytojai dirba be jokio atlyginimo ir tik savo laisvalaikiais, kad lietuviškas žodis būtų įdiegtas į jaunųjų lietuviukų širdis, kad jie mylėtų savo tėvų žemę, kad būtų verti ir garbingi lietuviai. Tebūnie garbė jums, kurie dirbate Lietuvai tautos ateičiai! Kaip mes su pagarba šiandien minime mūsų didvyrius knygnešius, išlaikiusius lietuvių sava auka, nebojusius Sibiro tremties, taip ateitis su tokia pat pagarba minės visus liuanistinių mokyklų mokytojus, garbingai sukovojučius kovą už lietuviųbę!

STEPAS JAKUBICKAS

ir Lietuvos Pasiuntinybę Rio de Ženeiro mieste. Nežinūri nt visų pastangų, suminėtu Lietuvos įstaigų veikimą atstatyti iki šiol nepavyko. Tačiau nenustojama vilties, anksčiau ar vėliau, užsibrėžtą tikslą pasiekti. Atrodo, kad šiandien bus patogiausias tam laikas, kai Brazilijoje visai nelaukta įvyko (kovo 31d.) perversmas ir į valdžią atėjo visai kiti asmenys ir naujuoju Brazilijos prezidentu buvo išrinktas maršalas Humberto de Alencar Castelo Branco, kuris savo įžanginėje į šias aukštas pareigas kalboje, tarpkitko, pareiškė, kad jis laikysis pilniausio teisėtumo ir visuomet bus palankus pavergtoms ir siekiančioms atstatyti savo teises tautos. Reikia manyti, kad ir lietuviai nebus apeiti ir jo asmenyje ras savo teisių užtarėją.

Turint visa tai mintyje, S. Paulo

ir provincijos lietuviai sujudo: rengiami posėdžiai bei susirinkimai, nagrinėjami keliai ir priemonės, kurių galima ir reikia imtis, kad būtų grąžintos pilnos veikimo teisės Lietuvos Pasiuntinybei ir konsulatui.

Nutarta neatidėliojant kreiptis tie sioginiai į Brazilijos prezidentą su prašymu. Kadangi šis reikalas liečia visus lietuvius, - visi lietuviai gyvenantieji Brazilijoje, JAV, Kanadoje ir pietų Amerikos valstybėse yra kviečiami į didžią talką - rašykite grupinius ir pavienius prašymus Brazilijos prezidentui, prašydami vėl atstatyti Lietuvos Pasiuntinybės Rio de Ženeiro mieste ir Sao Paulo konsulato veikimą. Nedelskime! Yra proga ir yra viltis atgauti 1961 met. prarastas teises - kovokime visi, kaip vienas, kad tos teisės būtų tikrai atgautos!

A. P.

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kompanijos ir apdraudos rūšies. Nemokamas patarnavimas ir informacija. Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skam'inkite, rašykite, užeikite:

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue

Chicago 36, Illinois

Telef.: WALbrook 5-5671

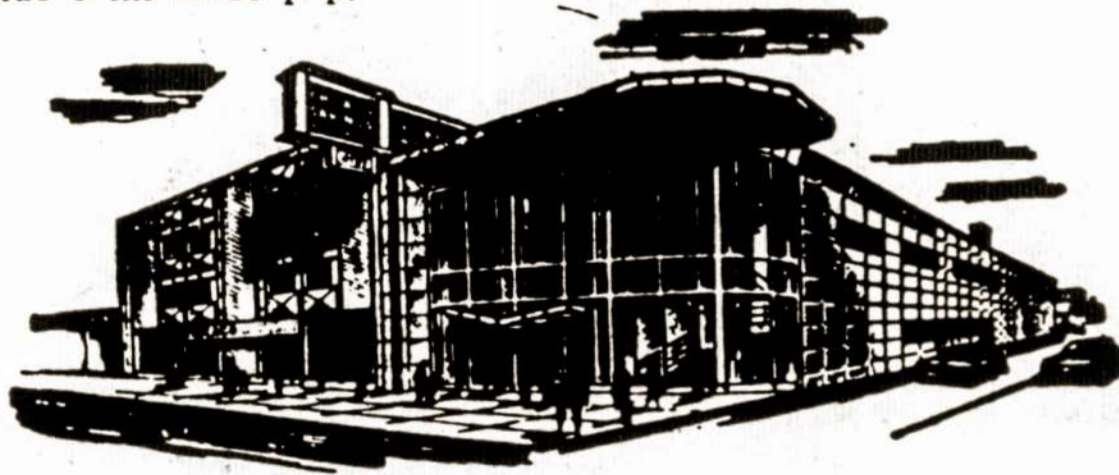
Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrad. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2 % anticipated dividend on investment accounts

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kiemais automobiliams užima 290 pėdų plotį. Tai viena įdomiausių ir rimusių klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parko apylinkės centre. Current Dividend up to 4 1/2 %

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue.

Chicago 36, Illinois

GRovehill 6-7575

Gardžiausia duona - bulkiuė, skruoniniai - tortai

BRUNO KEPYKLOJE KEPA LIETUVIŠKĄ DUONĄ

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duona Visad Žydi Kaip Agona!

Sav. BRUNO MACIANSKIS

3339 So. Lituanica Ave
Tel- CL 4-6376

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA- 2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS	5th \$4.98	COCKTAILS MANHATTAN OR	
GERMAN BRANDY	5th \$3.98	MARTINI kvorta	\$2.98
CANADIAN WHISKEY	5th \$3.98	ZELLER SCHWARZ KATZ.	\$1, 29 (vokiškas vynas)
VODKĄ pilna kvorta	\$3.59	NAPOLEON FRENCH BRANDY.	\$3, 35
KRON BRANNVIN		BORDEAUX pranc. vynas	5th \$0.98
AQUAVIT (švediška)	5th \$3.98		

Laisvoji Lietuva

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL
Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

LAISVOJI LIETUVA dėkoja savo Bičiuliams, parėmusiems laikraščio leidimą auka:

- 1) P. R. Šileikis CPO..... \$10
- 2) Pov. Leleika..... \$ 5
- 3) J. T. .... \$ 5
- 4) A. Gelažius ..... \$ 1
- 5) J. Vaičaitis ..... \$ 1
- 6) P. Kausteklis ..... \$ 1
- 7) P. Indreika ..... \$ 1

Visiems aukotojams yra pasiūsti Vyties ženkleliai, tariant ačiū.

Gegužės 30 d. Laisvosios Lietuvos bendradarbis J. Kadagys ir Ponia švenčia savo vedybinio gyvenimo 25 metų sukaktį. Gražiausios laimės!

LAS JAV Vietininkijos Valdybos pirmininkas J. Virbalis lankėsi Čikagoje ir turėjo visą eilę pasitarimų organizaciniais klausimais.

Vilniaus Krašto Lietuvos Sąjungos metinis suvažiavimas vyksta Detrote - Lietuvos Namuose -3009 Tilmara St. Suvažiavime dalyvauti kviečiami

Ir pražydo geltonai Žirginėliai - žirginai... "Žirginėlių" pokštelės klausytojai Čikagos Kristijono Donelaičio mokyklos VI skyriaus mokiniai su savo

auklėtoja mok. Lampsatiene. Nuotrauka-P. Bleiko * * * * * Nuskambėjo Žirginėliai - Aukšplaukiai žirginai ...

ir svečiai. Pradžią 9 v. iš ryto. ***** ALTO Centro biure čikagiečiai gausiai registruojasi vykti į Amerikos Lietuvos Kongresą Vašingtone, kuris įvyks birželio 26-28 dienomis. Visas informacijas teikia ALT biuras - 6818 So Western Ave, telefonas - 778-6901. Lietuvaitės turinčios tautinius rūbus labai prašomos juos pasiimti kartu ir pasipuošti jais Kongreso metu.

Lietuvių Fondo susirinkimo prezidentas - iš kairės: Dr. J. Kazickas, Dr. G. Balukas ir S. Barzdukas. Nuotrauka-V. Noreikos

Bet gražiausia pasakėlė Nesibaigia amžinai... Ten toli, už vandenynų, Miega pasakų šalis Ir iš dugno gintarinio Kyla Žilvino pilis. Ošia Baltija bekrastė, Saulės valtį supdama, Lino žiedą, tulpės raštą Pasakėlėj sekdama... Čiulba-ulba volungėlės Žydi pasakiškos gėlės. Kraičio skrynioj ir dainoj Ir širdelėj kiekvienoj..

KRISTIJONAS DONELAITIS, literatūrinio realizmo pradininkas, jo gimimo 250 metų sukakčiai paminėti. Pedagoginio Instituto leidinys, išleistas Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugijos, Liet. Evangelikų Liuteronų Tėviškės Parapijos Tarybos, A. Dundulio ir Ziono Evangelikų Liuteronų Lietuvių Parapijos Tarybos lėšomis. Redagavo Domas Velička. Leidinys gaunamas Institute-5620 So. Claremont Ave, Chicago 36, ILL ir pas lietuviškų knygų platintojus. *****

LAISVOSIOS LIETUVOS gegužinė įvyks birželio 28 d., kurioje grįžęs laikraščio atstovas iš Lietuvos Kongreso Vašingtone padarys pranešimą. *****

COSMOS PARCELS CORP - 327 W. Broadway SO. BOSTON, Mass galima užsisakyti Laisvąją Lietuvą metams ar nusipirkti atskirais numeriais. Metams tik \$ 5. *****

LAISVOJI LIETUVA galima užsisakyti Anglijoje šiuo adresu: P. Mašalaitis, 29 Lowther House, Clarissa St. London, E. 8. Metinė prenumerata tik 30 šilingų. *****

Kovoje už Lietuvos laisvę

Malonūs Kalifornijos Lietuviai! Jūsų padangėje vyksta nepaprastos svarbos rinkiminė kova tarp sen Goldwaterio ir gub. Rockefellerio. Pastarajam talkon atėjo amb. Lodge kurio priežiūroje įvyko Diem vyriausybės kruvinas sulikvidavimas. Į šią kovą ne tik mes, antikomunistai, bet ir Kremliaus valdovai kvapą sulaukė žiūri. Šios kovos išdavos nulems Amerikos ateitį ir tuo pačiu lietuvių tautos beviltiškos vergijos ar išlaisvinimo klausimą. Kadangi ne tik Sovietų ir JAV kompartijos spauda, bet ir daugumoje kairiųjų ("liberalų") įtakojė esanti didžioji spauda, TV ir intelektualai išsiųsę bando sumaišyti Goldwaterį su dumblais dėl jo griežto nusistatymo prieš komunizmą.

prieškomunistinį kandidatą į JAV Prezidentus. Kiekvienas jam laimėtas balsas gali būti lemiantis šiuose rinkimuose ir tuo pačiu gal bus lemiantis ir Lietuvos išlaisvinimui. Pagal Senatorių Goldwaterį, - pagrindinis JAV tikslas šiandien turėtų būti palaipsniškas komunizmo nugalėjimas, arba bent susilpninti mas iki tokio laipsnio, kad nei taikai nei žmonijos laisvei ši sistema nebegalėtų sudaryti grėsmės. Ir kol tas tikslas nėra atsiektas, visų kitų klausimų svarbumas, anot jo, vertintinas tik pagal tai, kiek jie šiam pagrindiniam tikslui - pergalei-gali padėti ar pakenkti.

Jeigu kurį veikiantį bičiulį paraginau, su didžiu malonumu atsiprašau. Atleiskite ir tie, kuriuos iš amerikietiška prabangaus ir "ramaus" gyvenimo pajudinau. Po 1964 metų rinkimų gal galėsime ne tik "ramiai", bet ir ramiai gyventi, jeigu Vašingtone pagaliau įvyks taip senai reikalingi pakeitimai. Gi jei ir toliau ta pati administracija tęs laisvojo pasaulio išpardavimą komunizmui, neperilga: bebus svarbu, kaip mes begyvensime. Tik prisiminkime Lietuvos partizanų išpėjimą Vakarams 1947 metais: "...komunistams aukojamų mažų tautų skaičius nėra neišsemiamas..." 1964 metais tas skaičius dar mažiausias, tad prieš eilę ir didžiosioms. Tokia Brazilija vos paskutiniu momentu savo galvą iš kilpos ištraukė. Ir neabejotimi tik todėl, jog JAV antikomunistai, tokie kaip senatorius Goldwateris, pakėlė savo balsą prieš savižudišką nuolaidą. Padarykime tą balsą dar stipresniu!

Sirdi! Ngai Jūsų, VILIUS BRAŽENAS

Laužykime Sovietų Imperijos Sienas!

Šiuo metu Rockefellerio milijonai, remiami Sovietų Sąjungoje "apsiviesto" socialisto Reutherio irraudonojo Bridges vadovaujamų unių kovos išdo milijonais sukelia tirštus ruožavimų debesis žmonėms apakinti, Senatoriaus mintims iškraipyti, moterėles "pasaulio pabaiga užgąsdinti". Goldwaterio jėga yra ne milijonai, se, bet milijonuose laisvę vertinančių žmonių. Todėl ir kreipiuosi į Jus. Kadangi abiejų partijų kairieji ekstrimistai susimetę krūvon tikslu nepreileisti prie JAV vairo blaivaus amerikiečio ir nedviprasmiško antikomunisto, nesvarbu kuriai partijai priklausome, - nepadarykime mūsų tautos pavergėjams pataravimo stovėdami nuošaliai šioje kovoje, ar net atsistodami prieš pirmą ryškų

Kiekvieną BIRŽELI mums tenka gyventi dvejopais jausmais: 1940 metų Lietuvos laisvės netekimo bei 1941 metų lietuvių tremimo ir Sibirą ir tų pat metų tautos sukilimo Lietuvos nepriklausomybei atstatyti. Metus trukęs bolševikų siautimas ir tautos naikinimas uždegė lietuvių dvasią bei paskatino juos pirma proga imtis ginklo ir vyti priešą iš Lietuvos. Ir to garbingo žygio pasiekimas ypatingai sustiprino lietuvių įgimtą atsispirti naujam okupantui - naciams - iki bolševikai vėl užplūdo Lietuvą. O dar ir po toliau ryžtingų vyrų ir moterų rankose eilę metų žvangėjo ginklai naikindami Tėvynės priešus.

Nuo tų dienų praėjo dvidešimt keturi metai. Tačiau žūtutinė kova ir šiandien tebevyksta, nors josios būvyje teko vienus ginklus pakeisti kitais. Dabar TĖVYNĖJE mūsų broliai ir sesers kovoja su priešu individualiai - už kasdienę duoną, savo žemės pėdą, tautos dvasios bei kultūros išsaugojimą, už religinę, sąžinę, ūkio ir politines laisves. O kai visa tauta kad ir individualiai įvairiais būdais ir priemonėmis taip kovoja, okupantas kiekviename žingsnyje susiduria su visuotiniu pasipriešinimu jo užmačioms. Ši tautos laikysena ir kova su okupantu įpareigoja ir mus visus laisva jame pasaulyje gyvenančius, tos kovos neišleisti iš akių bei visomis

laisvųjų kraštų vyriausybės mūsų išsilaisvinimo pastangas visokiarpai paremti. Laužykime Sovietų imperijos sienas! To iš mūsų laukia ir reikalauja pavergta tauta. Veikime bendrai, tikėkime pergale o LIETUVA BUS LAISVA IR NEPRIKLAUSOMA!

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS

Spaudos verpetuose ...

do Keleivį ir Laisvąją Lietuvą), jei leidėjai vieni kitiems neturi gero žodžio.

NEREIKIA, Tamsta, Naujoke, dalyką per daug komplikuoti. T i k r i e j i lietuviai jaučiasi labai gerai kelių skirtingų laikraščių šeimoje, nes juos visus riša du pagrindiniai elementai: 1) Lietuvių kalba ir 2) Kova už Lietuvos laisvę. Jeigu tarp jų pasitaiko aštresnių pasikeitimų žodžiais, tai dar nereikia, kad priešinga pusė stekia savo oponentą visai sužlugdyti (žinoma, tas netaikoma raudonajais spaudai). Kivirčų būna juk ir šeimoje...

liepti: manė, kad vaistais būtų šelpiamas bolševikinis režimas Lietuvoje. Praktikai siuntė... pasirodė, kad neišsigandimas "režimui padėti tapo pateisintas". Kas tie tokie yra principininkai ir kur jie buvo pasisakę prieš siuntinių siuntimą, Naujokas... nenurodo. Pavergtos Lietuvos gyventojos siuntiniai rėmė ir remia visis geros valios išeičiai. Nesuntė jų tik tokie šiaudadūšiai, kuriems yra svetimasis draugiškumo-žmoniškumo principas. Šie ubagai dvasioje, atsidūrę Vakaruose, greit pamiršo savo žmonas, vaikus, draugus, kaimynus. Tai žmonės be aukštesnių principų. Jų yra ne daug ir tų naujokiškų principinukų nuomonė bei pažiūros į lietuvišką gyvenimą lygios nuliui. Jie iš principo neatsako į giminių ar senų draugų laiškus, bijodamiesi kad tie nepaprašytų paremti siuntiniais, o kitiems teisina savo žemą elgesį... patriotiniams motyvais. Tie tariamieji Naujoko "principininkai" ir dabar, po to kaip paaiškėjo, kad "praktikai" teisūs, tūno nuošaliai nuo lietuviškos veiklos ir šalpos darbo. Iš "principo" jie net lietuviš

ką laikraštį skolinasi pasiskaityti iš kaimyno... Jie niekad niekam savo rankos neišties, nes bijosi prarasti kumštįje suspaustą pinigą. Tuos egoistus vadinti principininkais, ponas Naujoke, yra daugiau negu nesupratimas. *****

ŠOKA KAIP ANT VIRVUTĖS... Vienas raudonas balvonas "Laisvės" skiltyse smerkia bolševikų išleistą knygą "Judaizmas be kaukės". Pakėlė jis prieš šią knygą balsą tik po to, kai Kremliaus valdovas išpeikė tą pamfletą... Laisvojo pasaulio žydai pakėlė didelį aliarmą ir Chruščiovą atsidūrė tokioje padėtyje, kad nei jam bėgti nei jam rėkti, nei jam kelnes turėti. Ir pasmerktieji šią knygą, pabūgę viešosios opinijos... O po to, savaime aišku, ir pati partijos ideologinė komisija pasisakė prieš šį leidinį... Vadinasi, partija priklauso ir klauso Nikitos balso. Ką Nikita sako, - partija daro. Ar tai nėra asmenybės kulto tolimesnė tąsa? Kas gi, pagaliau, valdo vergų šalį: proletariato diktatūra diktuoja Chruščiovui ar Ukrainos piemuo diktuoja proletariatui?

Lietuviškais ornamentais papuoštas kryžius jau stovi Pasaulinės Parodos aikštelėje. PPLiet. K-tetui teko nugalėti visą eilę administracinių sunkumų iki tikslo buvo atsiektas. Ypatingai daug šiuo reikalu pasidarbavo kun. L. Jankus, Komiteto pirm. prof. J. Stukas, K. Vasiliauskas. Iš Čikagos į Niujorką kryžių atgabeno statybininkas V. Šimkus, kuris pats paruošė pamatus ir kryžiaus reikalais Niujorke praleido 10 dienų. J. Poderis, J. Jankus ir J. Zaruskas aktyviai talkininkavo kryžiaus pastatymo darbe. Kryžiaus aikštelė yra 60x100 pėdų, labai gražioje vietoje, prie Kodako paviliono, Belgijos kaimo ir meditacijos aikštelės. Kryžius yra dedikuotas žuvusiems ir žstantiems už Lietuvos laisvę. Jei pavyktų kryžių ir jo aikštelę užbaigti taip, kaip planuota, tai nelieka abejonės, kad šis kryžius bus pats didžiausias teigiamos lietuviškos propagandos įrankis per šiuos ir ateinančius metus. Idant šį didžiulį darbą tinkamai užbaigti, Komitetui yra būtina gauti daugiau lėšų. Jos siųstinos PP įdininkui Antanui Šetikui 84-11, 101 Street, Richmond Hill 18, N. Y. Lietuviai kontraktorai-daržininkai, dirbą PP rajone-Tallat-Kelpša ir J. Sirusas padarys gėlyno projektus, kurių įgyvendinimas priklausys nuo mūsų visuomenės duosnumo. Neatsisakykite paremti šį kilnų tautinį darbą! Tebūnie lietuviško kryžiaus darželis pats gražiausias visoje parodoje! Esant pakankamai lėšų, bus pagaminti suoleliai, išpilti takai, taip kad ir patiems ir svetimiams būtų malonu lietuviško kryžiaus papėdėje pailsėti. Spaudos-Informacijos Sekcija *****

Ne vien duona žmogus yra gyvas!

KUPONAS: prašau mane iškirpti ir užpildžius pasiūsti Laisvosios Lietuvos Administracijai. Ačiū!

SIUNČIU \$ 5 metinei prenumeratai (Naujiems skaitytojams prenumeratos pradžia skaitoma nuo laiško gavimo dienos) SIŪSKITE laikraštį šiuo adresu:

PAVARDĖ .....

Nr. ir gatvė .....

MIESTAS ..... VALST..... ZONA